

Reclassering Nederland: voorkomen van strafbaar gedrag

Onze missie, ambities en wensen voor een toekomstbestendige reclassering in een moderne rechtsstaat

Dit zijn wij

Voorkomen van strafbaar gedrag. Dat is de missie van Reclassering Nederland. We zetten onze expertise in om te voorkomen dat iemand die een misdrijf heeft gepleegd opnieuw in crimineel gedrag vervalt. En we voeren de werkstraf uit, het alternatief voor de celstraf of boete. We begeleiden en controleren verdachten en veroordeelden om nieuwe slachtoffers te voorkomen. Zo zorgen we, samen met andere organisaties, voor een veilige en rechtvaardige samenleving.

Reclassering Nederland is een onderdeel van de rechtstaat met een belangrijke (wettelijke) taak in het strafproces. We werken nauw samen met politie, justitie, gevangeniswezen, (forensische) zorg en gemeenten. Onze tweeduizend medewerkers vind je op het politiebureau, in de rechtbank, in de gevangenis en in de buurt op een van de zestig vestigingen in het land. Reclasseringswerk is in de wet verankerd: verplicht en niet vrijblijvend. Wie niet meewerkt aan de - door de rechterlijke macht opgelegde - voorwaarden ondervindt daarvan de gevolgen en kan bijvoorbeeld worden teruggestuurd naar de gevangenis.

Onze historie: 200 jaar expertise

De reclassering bestaat bijna 200 jaar. Het begon in 1823 met de strijd voor betere omstandigheden van gedetineerden, zodat ze daarna beter hun leven weer konden hervatten. We hebben ons verbreed en ontwikkeld tot een van de organisaties die weet hoe criminele carrières kunnen worden voorkomen of afgebouwd. We houden toezicht op verdachten en veroordeelden, adviseren de rechterlijke macht en geven gedragstrainingen. En de reclassering is sinds veertig jaar expert in de uitvoering van de werkstraf. Die expertise komt ook tot uitdrukking in onze kernwaarden: onze medewerkers zijn deskundig, betrouwbaar en duidelijk. We zijn een frontlijnorganisatie en staan midden in de maatschappij. We spelen in op veranderingen en passen onze werkwijze en methoden daarop aan.

Reclassering Nederland

Reclasseringswerkers staan elke dag met één been in de strafrechtketen en met het andere midden in de samenleving. We vormen een brug tussen strafrecht en maatschappij. En zetten ons in voor een verantwoorde terugkeer: van ouderschap naar burgerschap. Wie is opgepakt of veroordeeld voor een strafbaar feit keert meestal niet onbegeleid terug naar huis, maar krijgt vaak reclasseringstoezicht opgelegd. En wie een werkstraf krijgt opgelegd voert die bij ons uit. We zijn streng en sociaal: we bieden perspectief, zetten mensen op het juiste spoor en we stellen grenzen.

Als onafhankelijke organisatie voert Reclassering Nederland al bijna 200 jaar reclasseringswerk uit. Ons werk wordt gefinancierd door het ministerie van Justitie en Veiligheid. We werken nauw samen met de twee andere reclasseringsorganisaties, Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) en Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering.

Dit doen wij: gedragsbeïnvloeding en risicobeheersing

De reclassering controleert, begeleidt, motiveert en corrigeert cliënten bij het opbouwen van een delict vrij bestaan. Dat doen we met reclasseringstoezicht, reclasseringsadvies, werkstraffen en gedragstrainingen (Justitiële Interventies). Onze opdracht begint als iemand wordt aangehouden voor een strafbaar feit en kan eindigen met toezicht op een veroordeelde die in vrijheid komt. De wet biedt mogelijkheden tot levenslang reclasseringstoezicht.

Advies

Als de politie iemand aanhoudt bezoekt de reclassering de verdachte en adviseert zij de officier van justitie over de persoonlijke omstandigheden en risico's op herhaling. Daarnaast geeft de reclassering advies aan de rechter, over de interventies die nodig zijn om ervoor te zorgen dat iemand niet opnieuw in de fout gaat. Daarvoor doet de reclassering onderzoek, in justitiële gegevens en in de omgeving van de verdachte.

We vormen een brug
tussen strafrecht en
maatschappij

Toezicht

Als een verdachte in vrijheid zijn proces mag afwachten of na zijn veroordeling en straf vrijkomt, houdt de reclassering toezicht. Daarbij legt de rechter of de officier van justitie de voorwaarden op waar iemand zich aan moet houden, zoals een verbod om met een slachtoffer contact op te nemen of een verbod om in een bepaald gebied te komen. Reclasseringstoezicht wordt vaak ondersteund met elektronische monitoring door middel van de enkelband. Zo kunnen toezichthouders 24/7 controleren of de onder toezicht gestelde zich aan de voorwaarden houdt. Gemiddeld staan 700 justitiabelen per dag onder ons toezicht met een enkelband. In 98% van de gevallen gaat dat goed. Heel incidenteel saboteert een drager de band en wordt aangehouden of opgespoord.

Onze medewerkers zijn experts in gedragsbeïnvloeding en risicobeheersing. Ze kijken naar risico's en beschermende factoren in de leefwereld van cliënten, die van invloed zijn op het succesvol terugdringen van crimineel gedrag. Daarbij gebruiken zij wetenschappelijk onderbouwde methoden en risico taxatie instrumenten. Voor bijzondere doelgroepen of problematiek hebben we een speciale aanpak (terrorisme en radicalisering, TBS, zeden, huiselijk geweld).

Werkstraf: meedoen, terugdoen

De reclassering voert alle werkstraffen in Nederland uit. We zetten daders die van de rechter een werkstraf opgelegd krijgen aan het werk. We laten hen iets zinnigs terugdoen voor de samenleving. Jaarlijks voeren werkgestraffen bijna 30.000 werkstraffen uit, goed voor bijna twee miljoen uren onderhoudswerk bij gemeenten en maatschappelijke instellingen, beheer van de openbare ruimte, natuurbeheer en werkzaamheden in de zorg en bij voedselbanken.

Gedragstrainingen

Met speciaal ontwikkelde gedragstrainingen (Justitiële Interventies) versterkt de reclassering haar inspanningen om herhaling te voorkomen. Veroordeelden leren hier bijvoorbeeld hoe ze hun agressie kunnen beheersen of kunnen voorkomen dat ze in de schulden raken.

De reclassering
controleert,
begeleidt, motiveert
en corrigeert

Onze ambities en handreiking voor versterking van de strafrechtketen en de lokale veiligheid

Reclassering Nederland wil haar bijdrage aan een veilige en rechtvaardige samenleving de komende jaren verder vergroten. Juist nu is het noodzakelijk om fors te investeren in onze rechtsstaat. De samenleving en het criminaliteitsbeeld veranderen. Klassieke criminaliteit maakt plaats voor georganiseerde ondermijnende misdaad. Samen met Cybercrime en vormt dit een bedreiging voor de rechtsstaat. De coronacrisis brengt ook nieuwe uitdagingen met zich mee. De verwachte toename van sociale problematiek zal ook in de veiligheidsketen merkbaar worden.

Reclassering Nederland kan en wil met haar visie en expertise bijdragen aan meer grip op veiligheid en bescherming van de rechtsstaat. We zien hier kansen voor versterking en vernieuwing van de strafrechtketen.

Daarbij willen we ons concentreren op:

- **Versterking reclassering in de buurt en uitbreiding reclasseringswerk in de gevangenissen (reclasseren in buurt en ‘bajes’)**
- **Grotere rol reclassering bij de aanpak van ondermijnende georganiseerde misdaad: repressieve én preventieve aanpak**
- **Effectiever straffen met een grotere rol voor de werkstraf en de enkelband: vervangende werkstraffen in plaats van korte celstraffen.**

Reclasseren dichtbij, in de buurt

Reclassering Nederland trekt steeds nadrukkelijker de buurt in, om onze bijdrage aan de lokale veiligheid te vergroten. Reclasseren doen we steeds dichterbij de cliënt en zijn leefomgeving, daar waar ons werk het hardst nodig is. In de buurt versterken we onze allianties: met politie, zorg, gemeente en woningbouw zoeken we lokaal naar de beste oplossingen voor een delict vrij bestaan. We sluiten aan bij de interventies van andere maatschappelijke organisaties. Dat is effectiever en noodzakelijk. We zien dat de doelgroep en het werk complexer wordt. Soms door een grotere optelsom aan problemen of door verharding binnen onze populatie. Onze trajecten duren langer en vragen meer bijzondere expertise.

Uitbreiding reclassering in de gevangenis

Tegelijkertijd is de reclassering in steeds meer Penitentiaire Inrichtingen aanwezig. Samen met de collega's van de Dienst Justitiële Inrichtingen en gemeenten starten we tijdig met een re-integratieplan. Zodat gedetineerden hun tijd in de cel goed kunnen benutten om hun leven daarna weer op te kunnen pakken. Dat leidt tot een betere overgang tussen straf en vrijheid en een lager risico op herhaling van strafbare feiten. We hebben de ambitie om in alle gevangenissen in Nederland permanent aan te sluiten met reclasseringswerk.

Voorkomen en bestrijden ondermijnende misdaad

De reclassering is sterk in gedragsverandering en het afbouwen van criminele carrières. Die expertise willen we krachtiger inzetten tegen ondermijnende misdaad. De reclassering wil onderdeel zijn van het nationale 'pact' tegen ondermijning. Het effectief aanpakken daarvan vereist een combinatie van repressie en preventie. Een zwaarder regime is nodig voor het stoppen en volgen van doorgewinterde beroepscriminelen. Maar de meeste winst is te behalen bij het ontmantelen van de voedingsbodem voor jonge aanwas: jongeren die zich laten verleiden tot de eerste stappen in de georganiseerde misdaad. Op die groep 'toetreders en doorgroeiers' wil de reclassering zich veel nadrukkelijker gaan richten. Daar liggen nog kansen om barrières op te werpen en te voorkomen dat zij verder opklimmen in de hiërarchie. Geld is in deze wereld een belangrijke aanjager, maar ook een afkeer van de

Reclasseren doen we steeds dichterbij de cliënt en zijn leefomgeving

‘Niet zitten,
maar werken’

samenleving en een verlangen naar status zijn belangrijke factoren. Om patronen echt te doorbreken, is een intensieve en persoonsgerichte inzet van de reclassering nodig. En een nog nauwere samenwerking van de justitieketen met (forensische) zorg, gemeenten, onderwijs, jeugdhulpverlening en burger-initiatieven in de wijken waar dit speelt.

Een hardere aanpak is noodzakelijk voor een kleine categorie beroepscriminelen die volhardt in crimineel gedrag, ongeacht de inspanningen van de reclassering en andere organisaties. Het gaat om ongeveer 150 van de 70.000 reclasseringscliënten. Zij vormen een onevenredig groot veiligheidsrisico voor medewerkers, de samenleving en voor de rechtsstaat. De Reclassering heeft hiervoor een aparte aanpak ingevoerd. Gespecialiseerde toezichthouders zetten in op risicobeheersing, ondersteund door elektronische controlemiddelen en op extra beveiligde locaties. In de toekomst wil de reclassering in samenwerking met politie, DJI een extra beveiligd traject opzetten. De reclassering vraagt de politiek uitgebreidere mogelijkheden om dit extra beveiligde regime voor medewerkers in de frontlinie mogelijk te maken. Ook vragen we meer wettelijke ruimte om dreigingsinformatie eenvoudiger binnen de keten te kunnen delen.

Effectiever straffen met de werkstraf

Wie een misdrijf pleegt, zeker als daar slachtoffers bij betrokken zijn, moet daarvoor een passende straf krijgen. Daarbij is het belangrijk om effectief en duurzaam te straffen. Een dergelijke straf doet recht aan het leed van slachtoffers en draagt eraan bij dat de veroordeelde niet in herhaling valt. Afhankelijk van het misdrijf is dat een celstraf of een werkstraf. Werkstraffen zijn voor bepaalde delicten effectiever: de werkstraf leidt tot een lagere kans op recidive dan celstraffen, blijkt uit onderzoek¹.

Driekwart van alle opgelegde vrijheidsstraffen bestaat uit celstraffen die korter duren dan drie maanden. Dit aandeel groeit al jaren gestaag. Een paar weken celstraf draagt weinig bij aan gedragsverandering en het duurzaam voorkomen van recidive. Ook krijgt de gedetineerde vaak te maken met bijkomende schade, zoals het verliezen van een baan, woning of relatie. Uit onderzoek blijkt dat dit de kans op recidive aanzienlijk groter maakt.

De werkstraf heeft zich de afgelopen jaren bewezen. Enkele dagen, weken of maanden verplicht werken dwingt tot boete doen, meedoen en terugdoen. Het levert de samenleving rechtstreeks nut op, in de vorm van de geleverde uren werk aan maatschappelijk zinvolle taken. Bovendien is het stukken goedkoper dan de celstraf. Inzetten om risico's te beheersen.

Reclassering Nederland pleit daarom voor een wetswijziging die het mogelijk maakt dat rechters – in plaats van een vervangende celstraf - een vervangende werkstraf kunnen opleggen. Zoals in de situatie waarbij mensen een geldboete weigeren te betalen en nu een kort celstraf moeten uitzitten. In 2018 was dat het geval bij 7% van de mensen die een geldboete opgelegd kregen, zij zaten zo'n 30.000 gevangenisdagen uit. De reclassering wil deze groep aan het werk zetten met een werkstraf. 'Niet zitten, maar werken'. Leerzaam, effectief, duurzaam en betaalbaar.

Daarnaast pleiten we voor andere vernieuwingen in de strafrechtketen. Zoals het vaker toepassen van mediation in het strafrecht, of andere vormen waarbij partijen onder begeleiding van het Openbaar Ministerie in onderling overleg tot een oplossing proberen te komen. We kunnen daarbij elektronische monitoring met de enkelband inzetten om risico's te beheersen. Een toepassing die we ook tijdens de coronacrisis hebben ingezet.

Wij stappen naar voren

Dit zijn de stappen die volgens Reclassering Nederland ons land veiliger en rechtvaardiger maken. Dit zijn de stappen waarin we geloven. Daarom zijn wij - onze medewerkers - bereid om naar voren te stappen en onze ideeën in praktijk te brengen. Dat doen we samen. Met collega's in onze teams. Met de twee andere reclasseringsorganisaties. En samen met de collega's van politie, Openbaar

Ministerie, gevangeniswezen, gemeenten. Dat willen we samen doen met de politiek. Het vraagt om moed, visie en daadkracht. En het vraagt om extra investeringen, in de keten, in het reclasseringswerk. Investeren die noodzakelijk zijn en die het waard zijn. Voor een veilig en stabiel Nederland.

Wat we van de politiek vragen

- **Versterken van in het reclasseringswerk in de buurt en in de gevangenis. Aansluiting reclassering in alle Penitentiaire Inrichtingen voor een intensieve, duurzame samenwerking aan re-integratie. Hiervoor is duurzame financiering nodig.**
- **Repressieve én preventieve aanpak ondermijnende misdaad met grotere rol reclassering. Meer aandacht voor veiligheid medewerkers justitieketen. Wettelijke ruimte om dreigingsinformatie binnen de keten te delen.**
- **Investeren in een effectiever strafklimaat. Meer werkstraffen en (elektronisch gecontroleerde) voorwaardelijke straffen in plaats van korte gevangenisstraffen. Wetswijziging: vervangende taakstraf opnemen in de wet.**

